

Stockholm 2026-03-03

Angående remiss av regeringsuppdrag om säl och skarv, Dnr LI2025/02064

Övergripande synpunkter

Djurskyddet Sverige avstyrker förslag som innebär utökad jakt på säl och skarv eftersom proportionalitet och vetenskaplig evidens inte säkerställts. De redovisade uppdragen präglas av ett ensidigt fokus på säl och skarv som predatorer, trots att fiskbeståndens tillstånd påverkas av flera samverkande faktorer, vilket även konstateras i Naturvårdsverkets skrivelse. Det råder stor osäkerhet kring sälars och skarvars påverkan på fiskbestånden. Det omfattande fisket som människan bedriver måste i första hand adresseras.

Djurskyddet Sverige vill därutöver särskilt betona att djurvälståndet för det enskilda djuret inte ges tillräcklig vikt i underlagen. Förslagen riskerar att leda till ökat lidande, bristande uppföljning och försämrad kontroll, särskilt vad gäller jaktmetoder, eftersök och bärgning av skjutna eller skadade djur. I konsekvensutredningarna saknas helt djurvälståndsperspektiven samt hur eventuell jakt skulle påverka även andra arter.

Djurskyddet Sverige menar att säl och skarv i hög grad utpekats som huvudorsak till svaga fiskbestånd, trots att forskning visar att överfiske, klimatförändringar, miljögifter och habitatförändringar har större betydelse. I Naturvårdsverkets skrivelse anges att skarv och säl inte är orsak till problemen med minskade fiskbestånd och att det råder oklarheter kring hur stor effekt skarvar har på olika fiskbestånd, samt att det är svårt att isolera effekter av sälars predation från andra faktorer. Trots detta drar man slutsatsen att säl och skarvbestånden måste minska för att fiskbestånden ska kunna återhämtas. Vi ifrågasätter om detta ställningstagande verkligen är vetenskapligt befast och vi saknar vidare resonemang i frågan om vilka andra åtgärder som kan vidtas för att förhindra skador på fiskebestånd.

Vi önskar att regeringen ska vara tydliga med att minskade fiskbestånd inte beror på förekomst av säl eller skarv. Vi menar att det är av stor vikt att inte automatiskt utmåla predatorerna som problemet, utan faktiskt kommunicera kring de ursprungliga orsakerna. Vi ser det även som problematiskt att Naturvårdsverket endast fått i uppdrag att lämna förslag på hur säl- och skarvpopulationerna ska begränsas och därmed inte getts möjlighet att undersöka förebyggande åtgärder med syfte att förhindra sälars och skarvars möjlighet att konsumera fisk i vissa områden, så som exempelvis säl- och skarvskrämmor eller fysiska hinder i form av avspärrningar av havsvikar. Naturvårdsverket har konstaterat detta i sin skrivelse, och vi menar att ett sådant uppdrag borde ha ingått i direktivet, eftersom det ursprungliga problemet inte adresseras och de föreslagna förvaltningsåtgärderna riskerar att bli direkt kontraproduktiva.

En ekosystembaserad förvaltning måste bygga på samlad vetenskaplig evidens, försiktighetsprincipen och en helhetssyn där predatorer inte isoleras från övriga påverkansfaktorer. Att i detta läge föreslå långtgående förenklingar av skyddsjakt riskerar att bli både ineffektivt och etiskt problematiskt.

Naturvårdsverkets förslag gällande säl

Djurskyddet Sverige avstyrker förslagen om att Naturvårdsverket ska överlämna till länsstyrelserna att besluta om skyddsjakt efter de tre sälarterna. Havs- och vattenmyndigheten är den myndighet som har kunskap om sälpopulationerna nationellt, tillsammans med Naturvårdsverket och sälpopulationerna rör sig över länsgränserna. Det är därför inte logiskt att flytta dessa beslut till regionala myndigheter.

Naturvårdsverkets förslag gällande skarv

Djurskyddet Sverige avstyrker alternativ 2 av de förslag som Naturvårdsverket lämnar till regeringen, om att utöka möjligheterna till skyddsjakt på enskilda initiativ. Vi ifrågasätter hur skyddsjakt på enskilda initiativ på en skyddad art kan anses vara i linje med fågeldirektivet. Storskarv finns inte med i bilaga 2 och är därför inte en jaktbar art. Vi ser det som ytterst tveksamt att överlåta till allmänheten att avgöra om sådana fåglar får jagas, vilket är fallet gällande skyddsjakt på enskilda initiativ. Vi ser inte att det är utrett om det finns annan lämplig lösning. Eftersom det inte heller finns krav på redovisning om varför jakten skett, eller hur många individer som skjutits anser vi inte heller att det i efterhand går att säkerställa att jakten skett för att förhindra allvarlig skada.

En utökad jakt på skarv får med stor sannolikhet även till följd att mer blyammunition kommer att användas vilket riskerar att även andra arter och deras livsmiljöer påverkas stort.

Djurskyddet Sverige ifrågasätter att skarv ska få jagas för att förebygga skada vid fiskuppfödning och utsättsplatser inom ett avstånd om 300 meter. Avståndet 300 meter verkar ha blivit befäst, endast då den förekommit i länsstyrelsernas beslut om skyddsjakt. Vi kan inte se att det någonstans utretts om det är ett lämpligt eller nödvändigt avstånd.

Vi menar att det måste införas förbättrad rapportering och analys av antal fällda fåglar. Att tillåta jakt som ett förvaltningsverktyg, när det inte finns statistik och det inte går att följa upp hur jakt påverkar fiskbestånden är ovetenskapligt och dessutom i strid med fågeldirektivet. För skyddsjakt på enskilda initiativ saknas rapporteringskrav och det saknas därför underlag för hur stora populationerna egentligen är.

Djurskyddet Sverige anser att varje form av jakt på skyddade eller tidigare hårt trängda arter måste vara strikt reglerad, kontrollerad och följas upp systematiskt.

Djurvälfärd vid jakt och skyddsjakt

Djurskyddet Sverige vill särskilt lyfta att jakt på säl och skarv innebär betydande risker för skadeskjutning med långvarigt lidande innan djuret dör, stress och störning under reproduktionsperioder samt föräldralösa ungar. Förslagen innehåller otillräckliga krav på jaktmetoder, kompetens och uppföljning, vilket strider mot grundläggande djurskyddsprinciper.

Oljering av ägg

Djurskyddet Sverige vill särskilt uppmärksamma att oljering av ägg, som i underlagen lyfts fram som en möjlig förvaltningsåtgärd avseende skarv, är en mycket tveksam metod ur djurskyddsperspektiv. Oljering innebär att embryon dör genom syrebrist och att vuxna fåglar ofta fortsätter att ruva obrukbara ägg under lång tid. Detta kan medföra lidande även för de vuxna individerna genom stress, energiförlust och försämrad kondition, under häckningsperioden. Åtgärden innebär dessutom återkommande störningar i kolonierna och kan även göra det för andra arter. Djurskyddet Sverige anser därför att oljering av ägg måste omfattas av samma krav på proportionalitet, vetenskapligt stöd, uppföljning och etisk prövning som jakt och andra dödliga

åtgärder. Forskning om hur oljning av ägg fungerar visar att oljning dödar utvecklande embryon genom syrebrist, vilket innebär att ett foster avlider inuti ägget snarare än att tas bort omedelbart¹. Detta i sig är en negativ välfärd för embryot. I en studie av effekter av oljning av ägg på skarvkolonier ses att även om vuxna fåglar ofta fortsätter att ruva och ändrar sitt beteende, har metoden betydande effekter på reproduktionscykeln, vilket i sig påverkar djurens normala beteende och livscykel². Även hur eventuell störning av häckande fåglar av både skarv och andra arter måste beaktas.

Bärgning av säl – en central djurvälfrädsfråga

Djurskyddet Sverige anser att bärgning av skjutna eller skadade sälar måste vara ett obligatoriskt krav, inte en rekommendation. Avsaknad av tydliga krav på bärgning innebär att skadade djur riskerar att dö långsamt utan möjlighet till avlivning. Det blir även omöjligt att kontrollera om djuret faktiskt avlidit och viktig information om skottskador, träffbild och jaktens konsekvenser går förlorad. Detta är oförenligt med god djurvälfrärd och etisk jakt.

Alternativa åtgärder ska prioriteras

Vi önskar att viltförvaltning i större omfattning ska satsa på försök och forskning kring alternativa metoder så som anpassade fiskeredskap, förebyggande skyddsåtgärder och framför allt minskad mänsklig påverkan på fiskbestånd. Naturvårdsverket har i sin skrivelse påpekat att uppdraget avgränsats till jakt som enda förvaltningsåtgärd och de har inte getts möjlighet att undersöka förebyggande åtgärder. Det är ett återkommande problem att regeringen inte ger myndigheterna uppdrag där även alternativ till jakt kan utredas. Att använda jakt som förstahandsåtgärd strider mot både försiktighetsprincipen och djurskyddshänsyn.

Djurskyddet Sverige efterfrågar en förvaltning som i praktiken väger djurvälfrärd, biologisk mångfald och långsiktig ekosystemhälsa lika tungt.

För Djurskyddet Sverige

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare

Anna Lundvall
Sakkunnig

¹ Taylor, Bernard & Fraser, Gail. (2012). Effects of egg oiling on ground-nesting double-crested cormorants at a colony in Lake Ontario: an examination of nest-attendance behaviour. Wildlife Research. 39. 329-335. 10.1071/WR11035.

² USDA-APHIS-Wildlife Services. 2018. The use of Egg Addling in Wildlife Damage Management